

## ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ВИДІВ ОРГАНІЗАЦІЙ

| Параметри                            | Соціальне підприємництво                           | Благодійна організація                                                          | Традиційне підприємство                                                                 |
|--------------------------------------|----------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------|
| Структура підприємства (організації) | Соціально орієнтована                              | Соціально орієнтована                                                           | Комерційна                                                                              |
| Мета діяльності                      | Бути соціально корисним                            | Благодійність                                                                   | Реалізація власної місії і поставлених цілей                                            |
| Фінансування                         | Потрібен стартовий капітал                         | Залежить від зовнішніх джерел фінансування, пожертв, донорів, грантодавців      | Може не залежати від зовнішніх джерел фінансування; необхідний тільки стартовий капітал |
| Результат діяльності                 | Розв'язання соціальних проблем, отримання прибутку | Отримує гранти та пожертви, які спрямовуються на розв'язання соціальних проблем | Отримує дохід від власної діяльності, метою якої є максимізація прибутку                |
| Прибуток                             | Реінвестується                                     | Відсутній                                                                       | Прибуток розподіляється серед власників та акціонерів                                   |

Доповнено на основі [6]

Соціальне підприємництво як вид соціальних інновацій можна охарактеризувати як новий спосіб вирішення ряду соціальних проблем, що раніше перекладався на плечі держави. Соціальне підприємництво може бути представлене в різних формах (компанії, громадські організації, кооперативи) як проміжна ланка між благодійністю і класичним підприємництвом, що досить актуально в сучасних умовах особливо у східних регіонах України.

## Література

1. Коханова Н. М. Появление и развитие социального предпринимательства как особого вида деятельности в России и в других странах / Н. М. Коханова // Экономика и социум. — 2013. — №4.
2. Назарук В. 5 парадоксів соціального підприємництва в Україні [Електронний ресурс], Джерело доступу: <http://gurt.org.ua/blogs/%D0%92%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D1%8C%20%D0%9D%D0%B0%D0%B7%D0%B0%D1%80%D1%83%D0%BA/1288/>
3. Нуреев Р.М. Постсоветский институционализм. / Под ред. Р.М. Нуреева, В.В. Дементьева А. — Донецк: Каштан, 2005. — 480 с.
4. Пікап'юк Д. Соціальне підприємництво, як вид соціальних інновацій // [Електронний ресурс], Джерело доступу: <http://www.sociology.kpi.ua/wp-content/uploads/2015/06/>
5. Спреклі Ф. Посібник з планування соціального підприємництва // [Електронний ресурс], Джерело доступу: [http://www.britishcouncil.org.ua/sites/default/files/posibnik\\_z\\_planuvannya\\_socialnogo\\_pidpriemstva.pdf](http://www.britishcouncil.org.ua/sites/default/files/posibnik_z_planuvannya_socialnogo_pidpriemstva.pdf)
6. Український форум благодійників. Соціальне підприємництво. [Електронний ресурс], Джерело доступу: <http://ufb.org.ua/sector-blagodijnosti/filantropija-u-sviti/trendi/trend-2.htm>

УДК 330.341.1

olganicolaychuk@rambler.ru

**Ніколайчук Ольга Анатоліївна**  
к.е.н., КЕІ ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», Україна

**Nikolaichuk Olga A.**  
PhD, Kriviy Rih Economic Institute SHEE  
«Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman», Ukraine

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО:  
СУТНІСТЬ ТА ОЗНАКИINTELLECTUAL ENTREPRENEURSHIP: THE  
NATURE AND CHARACTERISTICS

**Анотація:** Досліджено сутність інтелектуального підприємництва в сучасних умовах економічного розвитку. Виокремлено основні ознаки інтелектуального підприємництва. Запропоновано типи інтелектуальних підприємницьких структур на основі інтелектуальної взаємодії працівників.

**Ключові слова:** інтелектуальне підприємництво, знання, інтелектуальна взаємодія, інтелектуальна корпорація.

**Summary.** The nature of intellectual entrepreneurship is investigated in modern conditions of economic development. The basic features of intellectual entrepreneurship are allocated. The types of intellectual business structures are proposed which based on the intellectual interaction of the employees.  
**Key words:** intellectual entrepreneurship, knowledge, intellectual interaction, intellectual Corporation.

Економіка знань кардинально змінює традиційні принципи та моделі конкурентоспроможного підприємництва. Новим особливим видом підприємництва стає інтелектуальне підприємство, що безпосередньо пов'язано з підвищення ролі знань та інтелекту в суспільному виробництві

Інтелектуалізація підприємництва виражається в підвищенні значущості нематеріальних ресурсів, особливо інтелектуальних для забезпечення конкурентоспроможності підприємницьких структур; переході від виробництва матеріального продукту до створення інтелектуальних цінностей — знань, інформації тощо; зміні типу підприємництва — від трудового до інтелектуального бізнесу.

Питання інтелектуалізації економіки та праці є предметом обговорення багатьох теоретиків і практиків управління, зокрема Е. Брукінг, О. Бутнік-Сіверського, Л. Едвінсона, С. Ілляшенка, Б. Леонтьєва, Й. Рууса, С. Пайка, Л. Фернстрема, К. Свейбі, Т. Стюарта, А. Чухна, Г. Швиданенко та ін. Разом з цим, розвиток підприємництва на основі інтелектуалізації недостатньо вивчено в науковому колі та вимагають подальшого дослідження.

Першим, хто використав термін «інтелектуальний підприємство», був професор Техаського університету в Остіні Річард Червітц [1]. На його думку, інтелектуальне підприємство, в першу чергу пов'язано з виробництвом нових знань і втіленням їх у конкретні життєві блага допомогою механізмів співпраці та взаємодії економічних агентів, які беруть на практиці форму різних інтелектуальних співтовариств.

Дослідження наукових підходів до розуміння сутності інтелектуального підприємництва дозволило виокремити такі підходи:

1) особливий тип підприємництва, здійснюваний інтелектуалами, які створюють соціально-орієнтовані складні, високотехнологічні інтелектуальні продукти (ноу-хау, програмне забезпечення, нові технології та способи інвестування тощо), причому керуються не тільки економічними вигодами (прибутком), а й цілями самореалізації та духовно-моральними орієнтирами [2];

2) підприємство, здійснюване інтелектуалами, тобто людьми з вищою освітою, результатом діяльності яких є інтелектуальний продукт [3];

3) це когнітивне підприємство, націлене на генерацію новітніх ідей і знань, забезпечують поступальний розвиток особистості і суспільства [4];

4) інтелектуальне підприємство тлумачиться як навичка, ступінь освоєння якої є виразом п'яти ознак: інтелектуальною безстрашністю, інформаційною грамотністю, толерантністю до інформаційної надлишковості та невизначеності і сильною мотивацією до породження нового знання [5, 6].

При дослідженні сутнісних основ інтелектуального підприємництва об'єктивно виникає питання: яка підприємницька діяльність може бути віднесена до інтелектуальної?

Про інноваційний характер підприємництва зазначав ще Й. Шумпетер, який у своїй книзі «Теорія економічного розвитку» трактує поняття «підприємець» як «новатор». Шумпетером була зроблена спроба виділити особистісні якості підприємця, що зумовлюють наявність певного стійкого зв'язку між підприємницькими та інтелектуальними здібностями особистості.

Російські дослідники Б. В. Саліхов і Б.А. Нейматова [7] розуміють ключову відмінність інтелектуального підприємництва у виробництві та отриманні прибуткових інтелектуальних знань. Тобто, прибуток отримується не «за всяку ціну» і не шляхом використання звичайних інновацій, а в результаті творчого застосування виключно інтелектуальних знань.

Таким чином, не всяке підприємство можна вважати інтелектуальним, а лише те, яке за основу ставить розвиток і використання інтелектуальних знань.

На основі узагальнення вищевказаних досліджень пропонується тлумачити інтелектуальне підприємство залежно від економічного рівня: на макрорівні — як особливий інститут економіки знань; на мікрорівні — як діяльність щодо управління інтелектуальними ресурсами компанії з метою максимізації прибутку; на нанорівні — як сутнісна характеристика конкурентоспроможної особистості.

Основні ознаки інтелектуального підприємництва зводяться до такого:

- 1) характерною є стійка мотивація до генерації нового знання;
- 2) інтелектуальне підприємство має здатність створювати нове знання;
- 3) характеризується когнітивною активністю та сміливістю,
- 4) наявність прогресивних форм пошуку та обробки інформації;
- 5) передбачає наявність психологічної стійкості до інформаційною «перенасиченості» та інформаційного «вакууму»;

б) формування і розвиток нової корпоративної культури, органічно поєднує в собі елементи гуманітарного і природничо-наукового знання.

Відмінності у формах інтелектуальної взаємодії працівників дозволяють узагальнити кілька типів інтелектуальних підприємницьких структур:

1) інтелектуальне співробітництво — засновано на безпосередній інтелектуальній взаємодії висококваліфікованих працівників без ієрархічних формальностей;

2) віртуальне та мережеве підприємництво — здійснення інтелектуальної взаємодії у віддаленому режимі на основі телекомунікаційних технологій;

3) інтелектуальна корпорація — базується на партнерстві творчих, інноваційно орієнтованих особистостей, спрямованих на генерацію нових ідей і знань. Основними умовами їх функціонування є свобода вибору, корпоративна відповідальність і обмежене корпоративне правління.

### **Література**

1. Cherwitz, A.R. Intellectual Entrepreneurship. A vision for graduate education / A.R. Cherwitz, Ch.A. Sullivan // *Change*. November/December 2002. <https://web.space.utexas.edu/cherwitz/www/ie/articles.html>

2. Шевченко Л.С. Університети як суб'єкти інтелектуального підприємництва / Л.С. Шевченко // *Теорія і практика правознавства*. — 2014. — Вип. 1 (5) [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/6343/1/shevchenko.pdf>

3. Ахтямов М. К. Интеллектуализация предпринимательства как объективная закономерность развития экономики знаний / М. К. Ахтямов, Н. А. Кузнецова, Л. В. Саакова // *Российское предпринимательство*. — 2011. — № 4. — Вып. 2 (182). — С. 16–24.

4. Салихов Б. В. Интеллектуальное предпринимательство. Управление когнитивными знаниями современной корпорации [Электронный ресурс] / Б. В. Салихов. — Режим доступа: <http://www.bv-salikhov.ru/intellektualnoe-predprinimatelstvo.html>.

5. Инновационное развитие: экономика, интеллектуальные ресурсы, управление знаниями / Под ред. Б.З. Мильнера. — М.: ИНФРА — М., 2013. — 624 с.

6. Константинов Г.Н. Интеллектуальное предпринимательство, или принципы обретения конкурентного преимущества в новой экономике. [Электронный ресурс] / Г.Н. Константинов, С.Р. Филонович. — Режим доступа: [www.hbr-russia.ru](http://www.hbr-russia.ru).

7. Салихов Б.В. Интеллектуальное предпринимательство в сфере производства корпоративных знаний [Электронный ресурс] / Б.В.Салихов, Б.А. Нейматова // *Креативная экономика*. — 2009. — № 1 (25). — С. 53—63. — Режим доступа: <http://bgs-science.ru/lib/3919/>

УДК 631.15:65.014.12(477)

ozhelevskaya@ukr.net

**Ожелевська Тетяна Станіславівна**  
к.е.н., доцент, Київський національний торговельно-економічний університет, Україна

**Ozhelevska Tetyana S.**  
PhD of Economics, Associate Professor (docent) of Kyiv National University of Trade and Economics, Ukraine

### **ІНСТИТУЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ**

### **INSTITUTIONAL SUPPORT LEVEL OF THE DEVELOPMENT OF THE INNOVATIVE ENTREPRENEURSHIP IN THE AGRARIAN SECTOR OF UKRAINE**

**Анотація.** Проаналізовано ступінь інституційного забезпечення сучасного розвитку інноваційного підприємництва в аграрному секторі України. Визначено складові державного регулювання в контексті механізму стимулювання розвитку інноваційного підприємництва.

**Ключові слова:** інституційне забезпечення, підприємництво, державне регулювання.

**Summary.** The analysis of the institutional support level of the modern development of the innovative entrepreneurship in the agrarian sector of Ukraine. Components of state regulation in the context of the stimulation mechanism of development of the innovative entrepreneurship are defined

**Key words:** institutional support, entrepreneurship, state regulation.

У сучасному світі ефективність будь-якого економічного агента, в першу чергу, залежить від його інноваційної активності. Як влучно наголошує П.С. Єщенко, у ХХІ ст. процвітаючими будуть ті країни, які зуміли стати лідерами у розвитку науки, у розширенні освіти, у створенні нових технологій, систем інформації та управління [1, с. 15].

Підписання Україною угоди про асоціацію з ЄС відкрило нові можливості для міжнародної інтеграції вітчизняного аграрного сектору, використання його наявного потужного екс-